

ΤΑ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΒΡΑΙΟΥ ΛΑΓΚΑΡΝΤΕΡ

ΑΥΓΗ ΝΤΕ ΝΕΒΕΡ

(Συνέχεια εκ τού προηγούμενου)

Ἡ πριγκήπισσα ἔνοιωθε νὰ τὴ συντρίβουν ἡ ὀδυνηρὰ αὐτὲς ἀναμνήσεις. Τὰ μάτια τῆς, γεμάτα δάκρυα, κύτταζαν τὸν Ἐσταυρωμένον.

—Φίλιππε! ψιθύρισε. Πολυσαγατημένε μου σὺζυγε! Μοῦ φαίνεται πὼς ἦταν χθὲς ἀκόμα... Τὰ χρόνια πέρασαν σαν ὄρες... Μοῦ φαίνεται πὼς ἦταν χθὲς... Ἡ πληγὴ τῆς καρδιάς μου ματώνει πάντα καὶ δὲν θέλει νὰ κλείσῃ...

Μιά λάμπη φάνηκε στὸ βλέμμα τῆς ντόνας Κρούζ, ἡ ὁποία παρακολουθοῦσε αὐτὸ τὸν ἀπέραντο πόνο μὲ θαυμασμό. Εἶχε μέσα στὶς φλέβες τῆς αὐτὸ τὸ φλογερὸ αἷμα, ποὺ κάνει τὴν καρδιά νὰ χτυπά πὺ γρήγορα καὶ ποὺ ἀνωφώνει τὴν ψυχὴ ὡς τὰ ἱρῶικα αἰσθήματα.

—Πρὸ ἑξή-ἑπτὰ ἐτῶν, ἐξακολούθησε ἡ κυρὰ Φραγκίσκη, εἶδα μιὰ μέρα τὸν ἱππότη Λαγκαρντέρ νὰ παρουσιάζεται μπροστὰ μου καὶ νὰ μὲ ρωτᾷ ἂν ἠθελὰ νὰ ὑπηρετήσω τὴν κόρη τοῦ μακαριτοῦ δουκὸς ντὲ Νεβέρ. Ἐγὼ δέχτηκα ἀμέσως. Γιατί; Γιατί ὁ Μπερριόν δὲ γυῖός μου, μὸς εἶχε πῆ πὼς διαδραματίστηκαν τὰ γεγονότα ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Ὁ δούξ ξεψυχώντας, φώναξε τὸ Λαγκαρντέρ μὲ τ' ὄνομά του καὶ τοῦ εἶπε: «Ἀδελφὲ μου! Ἀδελφὲ μου!»

Ἡ πριγκήπισσα ἔφερε τὰ χέρια τῆς στὸ στήθος τῆς.
—Ἐπειτα, ἐξακολούθησε ἡ κυρὰ Φραγκίσκη, ἔπειτα τοῦ εἶπε ἀκόμα: «Θὰ γίνης πατέρας τῆς κόρης μου καὶ θὰ μ' ἐκδικηθῆς!» Ὁ Μπερριόν δὲν ἔλεγε ποτὲ ψέματα, εὐγενικὴ μου κυρία. Ἐξ ἄλλου, ποῖο συμφέρον εἶχε νὰ πῆ ψέματα; ... Φύγαμε λοιπὸν ὁ Ζάν-Μαρί κι' ἐγὼ γιὰ τὴ Μαδρίτη, ὅπου ἔμενε τότε ὁ ἱππότης ντὲ Λαγκαρντέρ. Ὁ ἱππότης βλέπετε, εὗρισκε ὅτι ἡ δις Αὐγὴ ἦταν πειὰ ἀρκετὰ μεγάλη γιὰ νὰ μὲν μόνι μασὺ του.
—Κι' ἠθελὲ ἀκόμα, ἐπρόσθεσε ὁ Ζάν-Μαρί μὲ καμάρι, νὰ ἔχη ἡ δεσποινὴ ἕναν ἀκόλουθο.

Ἡ κυρὰ Φραγκίσκη ὕψωσε τοὺς ὄμους τῆς χαμογελώντας.
—Ὁ ἔγγονός μου εἶνε φλόωρος, εἶπε. Σὰς ζήτησά συγνώμη, εὐγενικὴ κυρία, Φύγαμε λοιπὸν, γιὰ τὴ Μαδρίτη. Ἀ! κυρία, τὰ μάτια μου πλῆμμύρισαν δάκρυα, ὅταν εἶδα τὴ δεσποινίδα Αὐγὴ!... Ἦταν ὁ ἴδιος ὁ πατέρας τῆς, ὁ νεαρὸς δούξ... Μὰ δὲν ἔπρεπε νὰ τῆς πῶ τίποτε γι' αὐτὸ... Ὁ κ. ἱππότης μοῦ τὸ εἶχε ἀπαγορεύσει...

—Καὶ σ' ὄλο τὸ διάστημα ποῦ ἔμεινες μασὺ του, ρώτησε ἡ πριγκήπισσα μὲ φωνὴ διατακτικὴ, πὼς αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὁ κ. ντὲ Λαγκαρντέρ, φερόταν στὴν Αὐγὴ!...

—Σὰν ἕνας ἅγιος!... Ἡ κόρη 'εἶς φυλαγόταν τόσο καλὰ κοντὰ του, ὅσο θὰ φυλαγόταν καὶ κοντὰ σὲ σὰς... Ὁ κ. ἱππότης ἔδειχνε πάντοτε σεβασμὸ, καλωσύνη καὶ τρυφερότητα πρὸς τὴ διδα Αὐγὴ.
—Κάνεις καλὰ νὰ ὑπερασπίζεσαι αὐτόν, ποῦ δὲν εἶνε ἀξίος καθήγορας, εἶπε ψυχρὰ ἡ πριγκήπισσα. Μὰ δόστε μου λεπτομέρειες. Ἡ κόρη μου ζοῦσε ἀποσταθμμένη;

—Ζοῦσε μόνι, πάντοτε μόνι, πολὺ μόνι καὶ γι' αὐτὸ ἦταν θλιμμένη. Ὡστόσο...

—Τί θέλεις νὰ πῆς; ρώτησε ἡ πριγκήπισσα.

Ἡ κυρὰ Φραγκίσκη ἔβριε μιὰ ματιὰ πρὸς τὴ ντόνα Κρούζ, ποὺ στεκόταν ἀκίνητη καὶ εἶπε:

—Ἀκοῦστε... Στὴν ἀρχὴ ἔρχοταν μιὰ κόρη, ποὺ χόρευε καὶ τραγουδοῦσε στὶς δημόσιες πλατεῖες, μὰ αὐτὴ δὲν ἦταν ἡ κατὰλληλ συντροφιά γιὰ τὴν κόρη ἑνὸς δουκὸς.

Ἡ πριγκήπισσα γύρισε πρὸς τὴ ντόνα

Κρούζ καὶ εἶδε ἕνα δάκρυ νὰ λάμπη στὰ μάτια τῆς.

—Δὲν ἔχετε ἄλλη μομφὴ ν' ἀπευθύνεταί ἐναντίον τοῦ κυρίου σὰς; ρώτησε.

—Μομφὴ; διαμαρτυρήθηκε ἡ κυρὰ Φραγκίσκη. Αὐτὸ δὲν εἶνε μομφή... Ἐξ ἄλλου, ἡ νέα αὐτὴ δὲν ἔρχοταν συχνὰ καὶ φροντίζε πάντα νὰ ἔχω τὸ νοῦ μου.

—Καλὰ, καλὴ μου γυναῖκα! τὴ δέικομε ἡ πριγκήπισσα. Σὰς εὐχαριστῶ... Μπορεῖτε ν' ἀπομαρτυρήτε... Ἐσεῖς κι' ὁ ἔγγονός σας ἀνήκετε στὸ ἑξῆς στὸν ὄκο μου.

—Γονάτισε! εἶπε ἡ Φραγκίσκη Μπερριόν στον ἔγγονο τῆς, στρώχνοντας τὸν μπροστὰ.

Μὰ ἡ πριγκήπισσα στασίατισε τὴν ἐκδήλαι αὐτῆς τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ, σ' ἕνα νεύμα τῆς, ἡ Μαγδαληνὴ Ζιρῶ πῆρε μασὺ τῆς ἔξω τὴν κυρὰ Φραγκίσκη καὶ τὸ Ζάν-Μαρί.

Ἡ ντόνα Κρούζ διευθύνθηκε κι' αὐτὴ πρὸς τὴν πόρτα.

—Ποῦ πᾶς, Φλόωρα; τὴ ρώτησε τρυφερὰ ἡ πριγκήπισσα.

Ἡ ντόνα Κρούζ κοινοστάθηκε, νομίζοντας πὼς δὲν εἶχε ἀκούσει καλὰ.

Ἡ πριγκήπισσα ξαναεἶπε:

—Ἐτσι δὲν σε ἀποκαλοῦσε ἡ Αὐγὴ; Ἐλα, Φλόωρα, νὰ σε φιλήσω...

Κι' ἐπειδὴ ἡ νέα κόρη διαταξέ ἀκόμα, ἡ πριγκήπισσα σηκώθηκε καὶ τὴν ἔσφιξε στὴν ἀγκαλιά τῆς. Ἡ ντόνα Κρούζ ἔνοιωσε τὸ πρόσωπό τῆς πλῆμμύρισμένο σὰ δάκρυα.

—Ἡ Αὐγὴ μου σὲ ἀγαπάει! ψιθύρισε ἡ εὐστοχισμένη μητέρα εὐτοχισμένη τώρα. Τὸ ἔχει γράψει αὐτὸ ἐκεῖ μέσα σ' αὐτὲς τίς σελίδες, ποῦ δὲν θ' ἀφήσουν ποτὲ τὸ προσκέφαλό μου, σ' αὐτὲς τίς σελίδες, μέσα στὶς ὁποῖες ἔχει κλείσει ὅλη τὴν καρδιά μου... Εἶσαι ἡ Ἀτοιγγάνα τῆς, ἡ πρώτη τῆς φίλης!... Πῶς εὐτοχισμένη ἐσοῦ ἀπὸ μένα, τὴν εἶδες ὅταν ἦταν παιδάκι... Πόσο ὄραια θὰ ἦταν τότε... Μίλησε μου, Φλόωρα, γι' αὐτὴ τὴν ἐποχὴ...

Καὶ, χωρὶς νὰ ἀφήσῃ τὴ ντόνα Κρούζ ν' ἀπαντήσῃ, ἐξακολούθησε μὲ φωνὴ γεμάτη μετρικὸ πάθος, βαθεῖα καὶ δυνατὴ:

—Ὅτι ἀγαπάει ἡ Αὐγὴ μου, θέλω νὰ τ' ἀγαπήσῃ κι' ἐγὼ. Σ' ἀγαπῶ, Φλόωρα, δεύτερη κόρη μου. Φιλήσε με! Καὶ σὺ μπορεῖς νὰ μ' ἀγαπήσης; Ἀν ἤξερες πόσο εἰμ' εὐτοχισμένη καὶ πόσο θὰ ἠθελὰ ὅλος ὁ κόσμος νὰ γίνῃ εὐτοχισμένης!...

Κι' αὐτόν ἀκόμα τὸν ἀνθρώπο — ἀκοῦς, Φλόωρα — αὐτόν τὸν ἄνθρωπο, ποῦ μᾶς πῆρε τὴν καρδιά τῆς κόρης μου, ἂν τὸ θέλῃς ἐκεῖνη, νοιώθω πὼς θὰ τὸν ἀγαπήσω...

V

ΚΑΡΔΙΑ ΜΗΤΕΡΑΣ

Ἡ ντόνα Κρούζ χαμογελοῦσε μέσ' ἀπὸ τὰ δάκρυά τῆς, ἐνῶ ἡ πριγκήπισσα τὴν ἔσφιγγε τρελλὰ μέσα στὴν ἀγκαλιά τῆς.

—Τὸ πιστεύεις, Φλόωρα, ἀγαπημένη μου, τῆς ἔλεγε, ὅτι δὲν τολμάω ἀκόμα νὰ τὴν ἀγκαλιάσω ἔτσι... Μὴ θυμώσεις μ' αὐτὸ ποῦ θὰ σοῦ πῶ... Ὅταν σὲ φιλῶ στὸ μέτωπο καὶ στὰ μάγουλα, νομίζω πὼς φιλῶ ἐκεῖνη!

Κι' ἀπομακρύνθηκε ἀπότομα ἀπ' τὴν ντόνα Κρούζ, γιὰ νὰ τὴν κυττάξῃ καλύτερα.

—Χόρευες λοιπὸν στὶς δημόσιες πλατεῖες, ἐσοῦ μικροῦλα; τὴ ρώτησε μὲ ὄρος ὀνειρόπολο. Δὲν ἔχεις καθόλου οἰκογένεια; Ὁ ἀγαπῶσα λιγώτερο τὴν κόρη μου, ἂν τὴν ξανᾶθριακα σαν ἐσένα; Θεέ μου! Θεέ μου! Πόσο ἡ λογικὴ εἶνε τρελλή! Τίς ἄλλες, ἔλεγα: «Ἀν ἡ κόρη τοῦ Νεβέρ ἔβρασε γιὰ μιὰ στιγμὴ τὴν περὶ φάνεια τῆς ράτσας τῆς...! Μὰ ὄχι... δὲν

Ἡ ντόνα Κρούζ

τό αποτέλεσμα! Νοιώθω τό αίμα μου να παγώνει στις φλέβες μου, όταν συλλογίζωμαι πίσω ο Θεός μπορούσε να πάρη στά σοβαρά τά περιήφανα αυτά λόγια μου... Έλα να ευχαριστησώμε τό Θεό, Φλώρα, Τσιγγάνα μου, έλα!

Καί τραβώντας τή ντόνα Κρούζ πρόσ τό βωμό, γονάτισε μπρός σ' αυτόν.

—Νεβέρ! Νεβέρ! φώναξε. Έχω τήν κόρη σου! Έχω τήν κόρη μας! Πές τό Θεό νά δη τή χαρά καί τήν ευγνωμοσύνη τής καρδιάς μου.

Ασφαλώς, ούτε ο καλύτερός της φίλος δέν θ' αναγνώριζε εκείνη τή στιγμή τήν πριγκήπισσα. Τό αίμα της χρωμάτιζε ζωηρά τά χλωμά μάγουλά της. Ήταν νέα, ήταν ώραια. Τό βλέμμα της έλαμπε καί τό λυγρό της κορμί κυματίεζε καί ριγούσε. Ή φωνή της είχε γλυκούς καί γοητευτικούς τόνους. Γά ρούχα της δέν ήταν πειά μαύρα.

Έμενε μιά στιγμή θυθιμένη στήν έκτοσσί της κι έπειτα ρώτησε τή ντόνα Κρούζ:

—Είσαι χριστιανή, Φλώρα; Ναι, τό θυμάμαι... Ή Αύγη γράφει στό Ήμερολόγιό της πώς είσαι χριστιανή... Πόσο καλός είνε ο Θεός μας, έ; Δώσε μου τά δυό χέρια σου καί νιώσω τήν καρδιά μου...

—Α! Έκανε ή φτωχή Άτσιγγάνα, πού είχε αναλυθή σέ δάκρυα. Άν είχα κι' έγώ μιά μητέρα σάν εσάς, κυρία...

Ή πριγκήπισσα τήν έφοριζε άκόμα μιά φορά στήν άγκαλιάς της.

—Σου μιλούσε γιά μένα; τή ρώτησε Γιατί κουβεντιάζατε ;... Ξέρεις; έπε. Μού φαίνεται πώς μέ φοβάται... Θά πεθάνω, άν βαστηθή αυτό... Θά τής μιλήσης γιά μένα, Φλώρα, μικρή μου Φλώρα, σέ ίκετεύω...

—Κυρία, άπάντησε ή ντόνα Κρούζ, τής όποιás τά μουσκεμένα μάτια χαμογέλουσαν, δέν είδατε εκεί μέσα πόσο σάς αγαπάει;

Κι' έδειξε μέ τό δάχτυλό της τά σκόρπια φύλλα τού Ήμερολογίου τής Αύγης.

—Ναι! Ναι! έπε ή πριγκήπισσα. Θά μπορέσω ποτέ νά πω τί έννοιασα, διαδίζοντα τά χειρόγραφα αυτά; Δέν είνε μελαγχολική καί σοβαρή σάν έμένα ή κόρη μου!... Έχει τήν πρόσχαρη καρδιά τού πατέρα της. Ο πύργος, όπου γεννήθηκα, ήταν μιά φυλακή κι' όμως γελούσα, χόρευα, ώς τήν ημέρα πού είδα εκείνον, ο όποιος ήταν μοιραίο νά πάρη στό βάθος τού τάφου του όλη μου τή χαρά, όλα μου τά χαμόγελα...

Έφερε γρήγορα τό χέρι της στό φλογισμένο μέτωπό της.

—Είδες ποτέ μιά δυστυχισμένη γυναίκα νά τρελλανιναίτα; ρώτησε άπότομα.

Ή ντόνα Κρούζ τήν έκύτταζε άνησχυα. —Μη φοβάσαι, μη φοβάσαι τίποτε! τής έπε ή πριγκήπισσα. Ή ευτυχία είνε γιά μένα ένα πράγμα τόσο καινούργιο! Θά ήθελα νά σε ρωτήσω, Φλώρα, άν πρόσεξες κάτι... Ή κόρη μου είνε σάν έμένα. Ή ευθυμία της χάθηκε άπό τήν ημέρα πού ο έρωσ μπήκε στήν καρδιά της. Στίς τελευταίες σελίδες τού Ήμερολογίου της υπάρχουν πολλά ίχνη διακρύων...

Πήρε άπ' τό χέρι τήν Άτσιγγάνα γιά νά ξαναγυρίση στήν πρώτη της θέσι. Σέ κάθε στιγμή, γύριζε τό κεφάλι της πρόσ τό κρεββάτι, όπου κοιμόταν ή Αύγη, μιά κάποιο άόριτο άσθημα φαινόταν νά τήν άπομακρύνη άπ' αυτό.

—Μ' αγαπάει, ό! βέβαια, έξακολούθησε. Μά τό χαμόγελο, πού είδε γιά πρώτη φορά στή ζωή της, τό χαμόγελο, πού αντίκρουσε άπό τό βάθος τής κούνιας της, ήταν τού άνθρώπου εκείνου... Ποιός τής έβωσε τά πρώτα μαθήματα; Αυτός ο άνθρωπος. Ποιός τής έμαθε τό όνομα τού Θεού; Πάλι αυτός ο άνθρωπος! "Ω! Έλεος, Φλώρα μου, αγαπημένη μου... Μη τής πές ποτέ πόση όρνή, ζήλεια καί μνησικακία νιώθω έναντίον τού άνθρώπου αυτού!

—Δέν μιλάει ή καρδιά σας, κυρία, ψιθύρισε ή ντόνα Κρούζ. Ή πριγκήπισσα τής έφοριζε τό μπράτσο μέ μι' άπότομη δύναμη καί φώναξε:

—Μιλάει ή καρδιά μου! Μιλάει ή καρδιά μου!... Έθγαίναν μαζί περίπατο στους άγρους τίς εορτές καί τίς Κυριακές. Γίνονταν παιδί γιά νά παίξη μαζί της. Έτσι πρέπει νά φέρεται ένας άντρας; Μονάχα μιά μητέρα τά κάνει αυτά!... Όταν γύριζε κοντά της μετά τήν έργασία του, τής πήγαινε ποτέ ένα παιγνίδι, ποτέ ένα γλυκόμαα... Τί περισσότερο θά έκανε έγώ, άν ήμουν φτωχή, σέ μιά χώρα ξένη, μαζί με τό παιδί μου;... Τά έκανε αυτά καί ήξερε καλά πώς μου έπαιρνε, πώς μου έκλεβε όλη τήν άγάπη.

—Ω! κυρία! θέλεις νά τή διακόψη ή ντόνα Κρούζ.

—Θέλεις νά τον ύπερασπιστής; Έκανε ή πριγκήπισσα, ρίχνοντας ένα δύσπιτο βλέμμα. Είσαι μέ τό μέρος του; Τό βλέπω—έξακολούθησε μέ μιά πικρή άπογοήτευσι—τόν αγαπάς κι' έσύ περισσότερο άπό μένα!

Ή ντόνα Κρούζ έφερε τό χέρι τής πριγκήπισσας, πού τό κρατούσε μέσ' στό δικό της ως τήν καρδιά της. Δυό δάκρυα κύλησαν άπ' τά μάτια τής πριγκήπισσας.

—Αυτός ο άνθρωπος! Αυτός ο άνθρωπος! τραύλιζε μέσ' άπ' τους λυγμούς της. Είμαι χήρα καί δέν μου έμενε, παρά μόνο ή καρδιά τής κόρης μου... Μου τήν πήρε κι' αυτή!... Αυτός ο άνθρωπος... Ο Λαγκαρντέρ...

Ή ντόνα Κρούζ έμενε άφωνη μπροστά σ' αυτή τήν ύπερτίτη δούκισσα τής πριγκήπισσας, γιατί τήν καταλάβαινε πολύ καλά αυτή ή τρελλή κόρη, πού χθές άκόμα ήθελε νά παίξη μέ τό δράμα τής ζωής! Μέσ' στήν καρδιά της έκλεινε σπόρους ήπιό ύλες τής παράφορας καί ζηλότυπας άγάπης...

Ή πριγκήπισσα είχε ξανακαθήσει στήν πολυθρόνα της. Ξαναπήρε τά χειρόγραφα τού Ήμερολογίου τής Αύγης καί τά κύτταξε καί τά ξεσκούτταξε όνειροπολύνοντας.

—Πόσες φορές, πρόφερε τέλος άργά, τής έβωσε τή ζωή; Καί έκανε σάν νά ήθελε νά κυττάξη πάλι, άπ' τήν άρχή τά χειρόγραφα, μά στάθηκε στίς πρώτες τους σελίδες.

—Για ποιό λόγο; ψιθύρισε μέ τόνο συντετριμένο. Έγώ μόνο μιά φορά τής έβωσα τή ζωή. Είλ' άλήθεια, είλ' άλήθεια αυτό—έξακολούθησε, ένώ τό βλέμμα της έπαιρνε άγριες λάμψεις—είνε περισσότερο δική του, παρά δική μου!

—Μά σεις είστε ή μητέρα της, κυρία, τήν δέκομε γλυκά ή ντόνα Κρούζ.

Ή πριγκήπισσα έφριξε έπάνω της τό άνήσυχο καί πονεμένο βλέμμα της.

—Τί έννοεις μ' αυτό; τή ρώτησε. Θέλεις νά μέ παρηγορήσης; Είνε καθήκον έ; ν' αγαπάη μία κόρη τήν μητέρα της; Άν ή κόρη μου μ' αγαπούσε άπο καθήκον, νιώθω πώς θά πείθαινα...

—Κυρία! Κυρία!... Ξαναδιαβάσε λοιπόν τίς σελίδες, όπου μιλάει γιά σάς!... Τί στοργή! Τί άγάπη γεμάτη σεβασμό!...

—Αυτό σκεφτόμουν κι' έγώ, Φλώρα, μικρή μου καλή καρδιά! Μά υπάρχει ένα πράγμα, πού μ' έμποδίζει νά ξαναδιαβάσω αυτές τίς γραμμές, τίς όποιές μέ τόσο πάθος φίλησα... Είνε άσπότη ή κόρη μου!... Ύπάρχουν άπειλές εκεί μέσα! "Όταν υποφιάζεται όστι τό έμπόδιο μεταξύ αττης καί τού φίλου της είμ' έγώ, ή μητέρα της, ο λόγος της γίνεται διαπραγματικός σάν σπαθί. Τό διαβάσαμε αυτό μαζί... Θυμάσαι τί λέει... Μιλάει γιά τίς περιήφνες μητέρες...

Ή πριγκήπισσα έννοισε ένα ρίγος σ' όλο της τό κορμί.

—Μά σεις δέν είστε άπό τίς μητέρες αυτές, έπε ή ντόνα Κρούζ.

—Ήμουν! ψιθύρισε ή πριγκήπισσα, κρύβοντας τό πρόσωπό της μέσα στά χέρια της.

Στήν άλλη άκρη τής κάμαρης, ή Αύγη ντε Νεβέρ μετακινήθηκε στό κρεββάτι της. Λόγια, πού μόλις άκουγόntonταν, έξέφυγαν άπό τά χείλη της. Ή πριγκήπισσα άνασκήρτησε. Έπειτα σκηκώθηκε καί διέσχισε τήν κάμαρη, πατώντας στίς άκρες τών ποδιών. Έγεννε συγχρόνως στήν ντόνα Κρούζ νά τήν άκολουθήσει, σάν νά είχε τήν άνάγκη τής προστασίας της.

Ή πριγκήπισσα γονάτισε μπρός στό κρεββάτι τής Αύγης. Ή ντόνα Κρούζ έμεινε όρθια στό πόδια του κρεββατιού. Ή φτωχή μητέρα δέν χόρτανε τώρα νά κυττάξη τή χαρακτηριστική τής κόρης. Με δυσκολία έπνιγε τους λυγμούς, πού ήθελαν νά βγουν άπό τό στήθος της. Ή Αύγη ήταν χλωμή. Στόν ταρραμένο β-πνο της, είχαν λυθή τά μαλλιά της κι' έπεφταν έπάνω στόν τάπητα. Ή πριγκήπισσα τά πήρε μέσα στίς χούφτες της κι' άκούμπησε τά χείλη της σ' αυτά, κλεινόοντας τά μάτια της.

—Έρρίκε! ψιθύρισε ή Αύγη μέσα στόν ήπινο της. Έρρίκε, φίλε μου...

Ή πριγκήπισσα έγινε τόσο χλωμή, ώστε ή ντόνα Κρούζ άρμυσε γιά νά τή συγκρατήσει. Μά ή πριγκήπισσα τήν άπομάκρυνε. Έπειτα, μ' ένα χαμόγελο γεμάτο άγωνία, έπε:

—Θά τό συνήθισω αυτό. Φθάνει μόνο νά έρχοταν καί τόνωμα μου στά χείλη της.

* Περιμένε... Μά τό όνομά της δέν άνέθηκε στό στόμα τής κυρίας της. Ή Αύγη είχε τά χείλη της μισόνοιχτα κι' άνέπνεε μέ δυσκολία.

—Θά κάνω ύπομονή, ψιθύρισε ή φτωχή μητέρα. Μιά άλλη φορά ίσως θά μέ άνειρευτή κι' έμένα...

Ή ντόνα Κρούζ γονάτισε στό πλάι της. Ή πριγκήπισσα τής

—Μπορείτε ν' άπουσθήτε! έπε ή πριγκήπισσα.

χαμογελοῦσε καὶ ἡ ἐγκαρτέρησι τῆς ἔδινε μιὰ ὑπέρτατη ὡμορφία στὸ πρόσωπό τῆς.

—Ξέρεις, Φλώρα, τῆς εἶπε, τὴν πρώτη φορά πού σέ εἶδα, ἐξαιρέσιμα πολύ, πού δὲν ἔνοιωσα τὴν καρδιά μου νὰ ὀρμήσει πρὸς ἐσένα... Καὶ ὅμως εἶσαι τόσο ὠραία!... Ἐχεις τὸν τύπο τῆς Ἰσπανικῆς ὀμορφίας, πού φανταζοῦμαι πὼς θάβρισκα καὶ στὴν κόρη μου. Μὰ κύτταξε τὸ μέτωπό τῆς!... Κύτταξέ το!

Καὶ παραμέρισε μὲ ἀπειρὴ τρυφερότητα τὰ κύματα τῶν μαζιῶν, πού μισοσκέπαζαν τὸ πρόσωπο τῆς Αὐγῆς.

—Δὲν τὸ ἔχεις ἐσύ αὐτό, ξανάτε, ἀγγίζοντας τοὺς κροτάφους τῆς νέας κόρης. Αὐτὸ τὸ μέτωπο, μονάχα οἱ Νεβέρ τὸ ἔχουν.
—Ὅταν τὴν εἶδα καὶ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος μοῦ εἶπε: «Νὰ ἡ κόρη σου!» ἡ καρδιά μου δὲν ἐβίωσε οὔτε στιγμή. Μοῦ φάνηκε πὼς ἡ φωνὴ τοῦ Νεβέρ, κατεβαίνοντας ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, μοῦ ἔβλεγε ὡπως αὐτός: «Εἶνε ἡ κόρη σου!»

Τὰ μάτια τῆς κύτταξαν ἀχόρταγα τὸ πρόσωπο τῆς Αὐγῆς.

—Ὅταν ὁ Νεβέρ κοιμόταν, ἐξακολούθησε, τὰ βλέφαρά του ἔπεσαν ἔτσι καὶ εἶδα συχνὰ αὐτὴ τὴ γραμμὴ πού βλέπεισι τώρα στὴν κόρη μου, γύρω ἀπ' τὰ χεῖλιά του. Μὰ τὸ χαμόγελο τῆς προσάντων εἶν' ἐντελὸς ὅμοιο μὲ τὸ δικό του. Τὸ βλέμμα τῆς, τοῖς ἴδιο! «ὦ! Αὐτὴ ἡ φλόγα τῆς ματιᾶς τοῦ Νεβέρ!... Τὶ νὰ τίς κάνω τίς ἀποδείξεις; Τὶ ἄλλες ἀποδείξεις χρειάζονται ἀπ' αὐτές!... Ὁ Θεὸς ἔβαλε τόνομα μας εἰς τὸ πρόσωπο αὐτοῦ τοῦ παιδιοῦ... Δὲν πιστεύω στὸ Λαγκαρνιέρ... Πιστεύω τὴν καρδιά μου.»

Ἡ πριγκήπισσα μιλοῦσε πολὺ σιγὰ. Ὡστόσο, καθὼς πρόφθερε τὸ ὄνομα τοῦ Λαγκαρνιέρ, ἡ Αὐγὴ ἀνασκίρτησε ἐλαφρά.

—Θὰ ἐμπύνη, εἶπε ἡ ντόνα Κρούζ.

Ἡ πριγκήπισσα σηκώθηκε καὶ ἡ στάσι τῆς ἐξέφραξε κάτι σὰν τρόμο.

—Ὅταν εἶδε πὼς ἡ κόρη τῆς θόνηγε τὰ μάτια τῆς, ρίχτηκε γρήγορα πρὸς τὰ πῖσω.

—Ὅχι ἀμέσως! εἶπε μὲ φωνὴ ἀλλοιωμένη. Μὴν τῆς πῆς ἀμέσως πὼς εἶμαι ἐδῶ... Χρειάζονται προφυλάξεις...

Ἡ Αὐγὴ ἀπλώσε τὰ χέρια τῆς, τὰ μάτια τῆς ἀνοίξαν, τὸ βλέμμα τῆς ἔκανε τὸ γόσο τοῦ δωματίου καὶ μιὰ ἐκπληξίσι ζωγραφίστηκε στὰ χαρακτηριστικά τῆς.

—Ἄ! ἔκανε. Ἐδῶ εἶσαι, Φλώρα... Θυμάμαι... Δὲν ὄνειρεύτηκα λοιπόν;

—Ἐφερε τὰ δύο χέρια τῆς εἰς τὸ μέτωπό τῆς.

—Αὐτὴ ἡ κάμαρη, ἐξακολούθησε, δὲν εἶν' ἐκείνη πού εἶμαστε χθὲς τὴ νύχτα... Ὀνειρεύτηκα... Μὰ εἶν' ἀλήθεια πὼς εἶδα τὴ μητέρα μου;

—Ναί, εἶν, ἀλήθεια πὼς εἶδες τὴ μητέρα σου, τῆς ἀπάντησε ἡ ντόνα Κρούζ.

Ἡ πριγκήπισσα, πού εἶχε τραγητῆ ὡς τὸ βωμό, εἶχε τὰ μάτια τῆς γεμάτα δάκρυα χαρᾶς. Ἦταν δικὴ τῆς ἡ πρώτη σκέψις τῆς κόρης τῆς. Ἡ κόρη τῆς δὲν εἶχε μιλήσει ἀκόμα γιὰ τὸ Λαγκαρνιέρ. «Ὀλ' ἡ καρδιά τῆς ἀνέθηκε πρὸς τὸ Θεὸ γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ.

—Μὰ γιὰτί εἶμαι ἔτσι κοιμένη; ἀναωτήθηκε ἡ Αὐγὴ. Σὲ κάθε κίνησι πού κάνω ὑποφέρω καὶ ἡ ἀναπνοή μου ἐσεκίζει τὸ στήθος μου. Ὅταν βρισκόμουν στὸ μοναστήρι τῆς Μαδρίτης, ἔπειτα ἀπὸ τὴ μεγάλῃ μου ἀρρώστεια, θυμάμαι πὼς ἦμουν ἔτσι. Εἶχα τὸ κεφάλι μου ἀδειανὸ καὶ δὲν ξέρω ποῖο βάρος εἶχε τὸ στήθος μου. Κάθε φορά πού προσπαθοῦσα νὰ σκεφτῶ τὰ θαυματούσια μάτια μου ἔβλεπαν φωτιᾶς καὶ τὸ φτωχὸ μου κεφάλι φαινόταν ἔτσι νὰ σπᾶσῃ.

Καὶ συγχρόνως τὸ βλέμμα τῆς διευθύνθηκε πρὸς τὴ πριγκήπισσα, σὰν νὰ ἤθελε νὰ τῆς πῆ: «Εσεῖς πρέπει νὰ τῆς μιλήσεις... Ἐλάτε!»

Μὰ ἡ πριγκήπισσα ἔμενε στὴ θέσι τῆς, δειλῆ, μὲ τὰ χέρια ἐνωμένα, σὲ μιὰ στάσι ἀφωνῆς λατρείας.

—Δὲν ξέρω πὼς νὰ τὸ πῶ αὐτό, ψιθύρισε ἡ Αὐγὴ, μὰ μοῦ φαίνεται πὼς ἔνα βάρος συντρίβει τὴ σκέψι μου... Προσπαθῶ διαρκῶς νὰ τρυπήσω τὰ σκοτάδια, πού ἀπλώνονται γύρω ἀπ' τὸ φτωχὸ μου μυαλό καὶ νὰ θυμηθῶ... Μὰ δὲν μπορῶ!... Δὲν μπορῶ!

Τὸ κεφάλι τῆς ξανάπεσε στὸ μαξιλάρι τῆς, ἐνῶ ρωτοῦσε:

—Ἡ μητέρα μου εἶνε θυμωμένη ἐναντίον μου;

Καθὼς τὸ εἶπε αὐτό, τὸ βλέμμα τῆς φωτίστηκε ἐξαφνα φαίνεται πὼς θυμῆθηκε τὰ πάντα, μὰ γιὰ μιὰ στιγμή μόνον. «!

σκιοι θόλωσαν καὶ πάλι τὴ σκέψι τῆς καὶ τὸ βλέμμα πού εἶχε ἀνάψει μὲς τὰ ὠραία τῆς μάτια, ξανάσβησε.

Ἡ πριγκήπισσα εἶχε ἀνασκίρτησι, ἀκούγοντας τὰ τελευταία λόγια τῆς κόρης τῆς. Μὲ μιὰ κίνησι ἐπιτακτικῆ, ἔκανε τὴ ντόνα Κρούζ, πού εἰτοιμαζόταν ν' ἀπαντήσῃ, νὰ σωπάσῃ. Πλησίασε στὸ κρεββάτι μὲ τὸ γοργὸ κ' ἀνάλαφρα ἔβλεπε βῆμα, πού θὰ εἶχε τὸν καρπὸ, πού ἦταν ἀκόμα νέα μητέρα καὶ ἡ κραυγὴ τοῦ παιδιοῦ τῆς τὴν προσκαλοῦσε κοντὰ στὸ λίκνο τῆς. Ἀγκάλιασε ἀπὸ πίσω τὸ κεφάλι τῆς κόρης τῆς κ' ἀπόθεσε εἰς τὸ μέτωπό τῆς ἕνα παρατεταμένον φίλημα. Ἡ Αὐγὴ χαμογέλασε... Ἐπειδὴ τὴ φίλησε, ψιθύρισε:

—Μητέρα μου, σὲ ὄνειρεύτηκα... Σὲ ἔβλεπα νὰ κλαῖς ὅλη τὴ νύχτα στ' ὄνειρό μου... Γιατί ἡ Φλώρα εἶν' ἐδῶ... Ἡ Φλώρα δὲν ἔχει καθόλου μητέρα... Τὶ συνέβη ἀπόψε;

Τοῦ κάκου ὅμως τὸ μυαλό τῆς προσπαθοῦσε νὰ τρυπήσῃ τὰ σκοτάδια πού τὸ τύλιγαν. Στὸ τέλος ὑποχώρησε νικημένη στὴν ὀδυνητὴ κούρασι πού τὴ συντρίβε.

—Νὰ σὲ δῶ, μητέρα μου! εἶπε. Ἐλα κοντὰ μου... Πάρε με εἰς τὰ γόνάτά σου...

Ἡ πριγκήπισσα, γελώντας καὶ κλαίοντας, κάθησε στὸ κρεββάτι καὶ πῆρε τὴν κόρη τῆς στὴν ἀγκαλιά τῆς. Πὼς νὰ περιγράψῃ καίεσι αὐτὸ πού εἰσώθη ἡ φτωχὴ μητέρα τις στιγμὲς ἐκείνες; Δὲν ὑπάρχει καμμιά γλῶσσα πού νὰ μπορῇ νὰ ἐκφράσῃ αὐτὸ τὸ θεῖο ἔγκλημα: Τὸ ἐγώσιμὸ τῆς μητρικῆς καρδιάς.

Ἡ πριγκήπισσα εἶχε τὸ θησαυρὸ τῆς δόλοκληρο. Ἡ κόρη τῆς ἦταν εἰς τὰ γόνάτα τῆς, ἀδύνατη στὸ σῶμα καὶ στὸ πνεῦμα... Ἦταν ἕνα παιδί, ἕνα φτωχὸ παιδί...

Ἡ πριγκήπισσα ἔβλεπε βέβαια τὴ Φλώρα, πού δὲν μποροῦσε νὰ συγκρατήσῃ τὰ δάκρυά τῆς, μὰ ἡ πριγκήπισσα ἦταν τρελλὴ ἀπὸ εὐτυχία... Λίκνιζε τὴν Αὐγὴ μέσα στὴν ἀγκαλιά τῆς, ψιθύρίζοντας χωρὶς θέλη, κάποιο τραγοῖδι ποῦχε μὲ ἀπεράνητη γλυκύτητα. Καὶ ἡ Αὐγὴ εἶχε χάσει τὸ κεφάλι τῆς μέσα στὸν κόρφο τῆς. Τὸ θεῖμα ἦταν γοητευτικὸ κ' ἦταν ἀκόμα σπαρακτικὸ.

Ἡ ντόνα Κρούζ γύρισε ἀλλοῦ τὰ μάτια τῆς.

—Μητέρα, εἶπε ἡ Αὐγὴ, νοιώθω τις σκέψεις μου νὰ πετᾶνε ὀλόγουρα μου καὶ δὲν μπορῶ νὰ τις συγκεντρώσω. Μοῦ φαίνεται πὼς εὐ μ' ἐμποδίζεις νὰ βλέπω καθαρά.

—Εἶσαι ἀπάνω στὴν καρδιά μου, παιδί μου, ἀγαπημένο μου παιδί, ἀπάντησε ἡ πριγκήπισσα, τῆς ὁποίας ἡ φωνὴ εἶχε χιλιῶς γλυκοὺς τόνους. Μὴ ζητᾶς τίποτε ἄλλο ἀπ' αὐτό. Ἄναπαύσου ἀπάνω στὸ στήθος μου... Γίνου εὐτυχιομένη ἀπὸ τὴν εὐτυχία πού μοῦ δίνεις.

—Κυρία! Κυρία! εἶπε ἡ ντόνα Κρούζ, ἐκύθωνε ὡς τὸ αὐτὴ τῆς πριγκήπισσης. Ἡ ἀφύπνισις τῆς θὰ εἶνε τρομερὴ!

Ἡ πριγκήπισσα ἔκανε μιὰ κίνησι ἀνυπομονησίας. Ἦθελε ν' ἀποκοιμηθῆ μέσα στὴν ἀλλόκοτη αὐτὴ ἡδονή, ἡ ὁποία ὥστόσο, τῆς βασάνιζε τὴν ψυχὴ. Γιὰ τοῦτο λόγο νὰ τῆς ὑπεθυμίζουσι ὅτι ὄλ' αὐτὰ δὲν ἦσαν, παρὰ ἕνα ὄνειρο;

—Μητέρα, εἶπε ἡ Αὐγὴ, ἂν μοῦ μιλοῦσες, θὰ ἐκαθαρίζε ἡ σκέψι μου ἄν ἤξερες πόσο ὑποφέρω!

—Ὑποφέρεις! ἔλασαι ἡ πριγκήπισσα, σφίγγοντας τὴν παράφορα ἐπάνω στὸ στήθος τῆς.

—Ναί, ὑποφέρω. Φοβᾶμαι φριχτὰ, μητέρα μου, καὶ δὲν ξέρω... δὲν ξέρω!...

Λυγοὶ ἐπιγιναν τὴ φωνὴ τῆς. Τὰ δύο τῆς ὠραία χέρια ἐσφιγγαν τὸ μέτωπό τῆς.

—ὦ! «ὦ! ἔκανε δύο φορές ἡ Αὐγὴ, ἀφήστε με, μητέρα μου... Ἐοῦς πρέπει νὰ σὰς κυτᾶω γονατιστῆ... Θυμάμαι... Τὶ περιεργό! Πρὸ ὀλίγου νόμιζα ὅτι δὲν ἔχω ἀφήσει ποτὲ τὸ στήθος σου.

Κύταζε τώρα τὴν πριγκήπισσα μὲ μάτια τρομαγμένα. Ἐκείνη προσπαθοῦσε νὰ χαμογέλασῃ. Μὰ τὸ πρόσωπό τῆς ἐξέφραζε τρόμο.

(Ἐκολουθεῖ)

